

Alevi Açılımında Çözüm Odaklanmak

Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası

Alevi Açılımında Çözüm Odaklanmak:
Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası

© Liberal Düşünce Topluluğu, Mart 2016

Proje ve Yayın Koordinatörü
Özlem Çağlar Yılmaz

Yayın Editörü
Hasan Yücel Başdemir

Hazırlayan
Arda Akçiçek

Liberal Düşünce Topluluğu
Association for Liberal Thinking

Liberal Düşünce Topluluğu
GMK Bulvarı, 108 / 17
Maltepe, Ankara
Telefon : 0 312 231 60 69
Faks : 0 312 230 80 03

info@liberal.org.tr
www.liberal.org.tr

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ

Haliç Üniversitesi
Merkez Mah. Cendere Cad. No:5
Kağıthane, İstanbul
Telefon : 0 212 924 24 44
Faks : 0 212 999 78 52

www.halic.edu.tr/

İçindekiler

Özet	4
Giriş	7
1. Konu, Kapsam ve Yöntem	8
2. Alevilerin Temel Sorun ve Talep Alanlarına İlişkin Reform Önerileri	9
2.1. Cemevlerinin ve Dedelerin Hukukî Statüsü	9
<i>a. Hukukî statü</i>	
<i>b. İdarî yapılanma</i>	
<i>c. Malî kaynak</i>	
2.2. Eğitim Sisteminde Alevilik	13
<i>a. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi (DKAB) Dersi</i>	
<i>b. Alevilik Eğitimi (İsteğe bağlı din eğitimi)</i>	
<i>c. Alevilikle İlgili Akademik Çalışmalar</i>	
2.3. Eşit Yurttaşlığa İlişkin Talepler	16
2.4. Çeşitli Hassasiyetler ve Talepler	17
Sonuç	18
Alevi Açılımı Kronolojisi	19

Özet

Alevilerin bugün yaşadıkları toplumsal ve siyasal sorunlar oldukça uzun bir tarihsel arka plana sahiptir. Bu sorunlar günümüze, her geçen gün biraz daha karmaşıklaşarak ulaşmış ve halihazırda çözüm beklemektedir.

Temel hak ve özgürlükleri bağlamında önemli mağduriyetler yaşayan Alevilerin sorunlarının çözümüne ve kaygılarının telafisine ilişkin taleplerini dikkate almak ve bu yönde adımlar atmak her şeyden önce hakkaniyetli ve adil olmanın gereğidir. Bununla birlikte, bu ülkenin eşit paydaşı ve yurttaşları olarak Alevilerin taleplerine karşılık vermek Türkiye'nin demokratik bir hukuk devleti olma yolundaki en önemli sınavlarından biridir.

Türkiye'nin özgür bir toplum olma yolundaki toplumsal, ekonomik ve siyasal engelleri aşması yönünde çalışmalarını yürüten Liberal Düşünce Topluluğu, uzun bir zamana yayılan, çeşitli dönemlerde Alevilerin sorun ve taleplerine ilişkin farklı çalışmalar yürütmüş ve konunun gündemde kalması ve çözümü yönünde inisiyatif almıştır. Süreç içinde meselenin muhatabı olan tüm kesimlerin temsilcileriyle farklı programlarda bir araya gelmiş, hem çoğulcu bir sistem etrafında konuyu ele almak, hem de mevcut durumu her yönüyle anlayarak muhtelif çözüm önerilerini ortaya çıkarmak ve değerlendirmek yönünde katkıda bulunmaya çalışılmıştır.

Elinizdeki bu rapor, bugüne kadar Liberal Düşünce Topluluğu'nun kendi yaptığı çalışmalar, düzenlediği toplantılar ile konuyla ilgili diğer kişi ve kurum tarafından hazırlanan çalışmaların taranması ile Topluluk tarafından 17 Ocak 2016 tarihinde İstanbul Haliç Üniversitesi'nde yapılan müzakere toplantısı sonuçları birleştirilerek ortaya çıkmıştır. Rapor, Alevilerin genel olarak üzerinde uzlaşmaya vardığı aşağıdaki talep alanlarında hangi somut adımların atılabileceğini incelemekte ve bunlara ilişkin öneriler sunmayı hedeflemektedir:

1. Cemevlerinin ve Dedelerin hukukî statüsü
2. Eğitim sisteminde Alevilik
3. Eşit yurttaşlığa ilişkin talepler
4. Çeşitli hassasiyet ve talepler

Rapor, konuyu hak ve özgürlükler perspektifinden ele almakta ve çözümün, taleplerin kamu politikalarına dönüştürülmesi süreci olduğunu görmezden gelmemektedir. Konunun, özelde din ve vicdan hürriyeti, mülkiyet hakkı ve örgütlenme özgürlüğü ile anayasal eşitlik ilkesiyle ilgili olması talepleri ve çözümü –toplumsal yönleri saklı tutularak- demokratik siyasetin konusu haline getirmekte ve siyasî süreçlerin işletilmesini gerekli kılmaktadır. Diğer yandan, çözümün çeşitli kamu politikalarının uygulanmasıyla mümkün olacağı da hesaba katıldığında, uygulanabilir reform adımlarını öngörmek, bunları kademelendirmek ve bir sürece yerleştirmek gerekli görünmektedir. Dolayısıyla bu raporda yukarıdaki kapsam ve bahsi geçen perspektif dâhilinde bir inceleme yapılmış; hükümetin önümüzdeki yakın dönemde gerçekleştirmesi beklenen hukukî düzenlemelerde yer alması gereken konulara dikkat çekilmiştir.

Giriş

2009 yılı Haziran ayından itibaren Alevilerin sorun ve taleplerinin ortaya konması ve bunlara ilişkin adımlar atılması için 60. Hükümet tarafından yedi çalıştay ve çeşitli toplantılar düzenlenmiş, bu çalıştay ve toplantılar bugüne kadar kamu otoritesi tarafından konu hakkında yapılan çalışmaların en kapsamlısı olmuştur. Hatta Cumhuriyet Hükümetleri arasında ilk defa bir hükümet Alevilerin sorun ve talepleri kapsamında adımlar atılması yönünde bir irade ortaya koymuş ve konuyu bu ölçüde ciddiye almıştır.¹ Bu yönüyle, bugün gelinen aşamada bu çalışmaların başarılı ya da başarısız olmasından bağımsız olarak varlığıyla bilinen ancak görmezden gelinen bir toplumsal sorunun üstü açılmış, konu kamuoyunun gündemine taşınmış, yapılan tartışmalarla çözüm bekleyen temel sorun alanları tespit edilmeye çalışılmıştır.²

Alevi Çalıştayları, şimdiye kadarki en geniş kapsamlı diyalog zemini olmasının³ yanında çözüme giden yolu açmış olması bakımından da değerlidir. Çalıştaylarla başlayan dönemle tüm taraflar, önemi küçümsenemeyecek bir öğrenme sürecine girmiş ve sorunların çözümüne ilişkin kamu politikalarının olgunlaşmasına katkı sağlayan tartışmalar yapmışlardır. Sonuçta 1 Kasım Seçimleri öncesi, bu tartışmaları kaynak alarak AK Parti, Cemevleri, eğitim sisteminde Alevilik ve Alevilik araştırmaları gibi konularda gerekli adımların atılacağı

1 Alevi Çalıştayını Birinci Etap Alevi Örgütleri ve Temsilcileri Toplantısı Değerlendirme İstem ve Öneri Raporu, Alevi Kültür Dernekleri Genel Merkezi, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı Genel Merkezi, Ankara, Haziran 2009.

2 Özipek, Bekir Berat. Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu, Temel Sorun ve Talep Alanları, Liberal Düşünce, Yıl 19, Sayı 73-74, Bahar-Yaz 2014, s. 7.

3 Tuğsuz, Nigar. Alevi Açılımı'nın Neresindeyiz?, SETA Perspektif, Sayı: 81, Kasım 2014.

vaadinde bulunmuş,⁴ bu vaat 64. Hükümet Programı'na alınmış⁵ ve Hükümetin, 2016 Eylem Planı'nda 3 ay içerisinde gerçekleştirilecek reformlar içerisinde Cemevlerine hukukî statü tanınacağı belirtilmiştir.⁶

Haziran 2009'da başlayan süreçte artık reform aşamasına gelindiği ve konuya ilişkin somut adımların atılmaya başlanacağı anlaşılmaktadır. Bu raporun amacı, sorun ve talep alanları genel anlamda belirlenmiş olan Alevi Açılımı'na ilişkin olarak bundan sonraki dönem için taraflara katkı sunması umulan bir yol haritası ve atılabilecek reform adımlarına ilişkin bir öneri sunmaktır.

1. Konu, Kapsam ve Yöntem

Bu raporun konusu Alevilerin sorun ve taleplerine ilişkin üzerinde genel bir uzlaşmaya varılmış olan hususlara ilişkin önerilebilecek reform adımları ve izlenebilecek yol haritasıdır. Rapor, Alevilere ilişkin sorun alanlarını yeni baştan tartışmayı ya da üzerinde geniş bir uzlaşmaya varılmış talepleri yeniden dillendirmeyi amaçlamamaktadır. Dolayısıyla, rapor içerik ve yöntem bakımından sınırlandırılmıştır.

Yapılan çalıştaylar ve ardından bugüne kadar yapılan çalışmalarda Alevilerin genel olarak üzerinde uzlaşmaya vardığı talep alanları şöyle sıralanabilir:⁷

- 1. Cemevlerinin ve Dedelerin hukukî statüsü**
- 2. Eğitim sisteminde Alevilik**
- 3. Eşit yurttaşlığa ilişkin talepler**
- 4. Çeşitli hassasiyet ve talepler**

Rapor, bu kapsamda hangi somut adımların atılabileceğini incelemekte ve bunlara ilişkin öneriler sunmayı hedeflemektedir.

Rapor, konuyu hak ve özgürlükler perspektifinden ele almakta ve çözümün, taleplerin kamu politikalarına dönüştürülmesi süreci olduğunu görmezden gelmemektedir. Konunun, özelde din ve vicdan hürriyeti ile anayasal eşitlik ilkesiyle ilgili olması talepler ve çözümü –toplumsal yönleri saklı tutularak- demokratik siyasetin konusu haline getirmekte ve siyasî süreçlerin işletilmesini gerekli kılmaktadır. Diğer yandan, çözümün çeşitli kamu politikalarının uygulanmasıyla mümkün olacağı da hesaba katıldığında, uygulanabilir reform adımlarını öngörmek, bunları kademelendirmek ve bir sürece yerleştirmek gerekli

4 Huzur ve İstikrarla Türkiye'nin Yol Haritası, AK Parti 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri Seçim Beyannamesi.

5 64. Hükümet Programı, 25 Kasım 2015.

6 64. Hükümet 2016 Yılı Eylem Planı (İcraatlar ve Reformlar), 10 Aralık 2015.

7 Bknz. Subaşı, Necdet. Alevi Çalıştayları Nihai Raporu, T.C. Devlet Bakanlığı, Ankara 2010; Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara 2014 ve diğer raporlar.

görülmektedir. Dolayısıyla bu raporda yukarıdaki kapsam ve bahsi geçen perspektif dâhilinde bir inceleme yapılmış; hükümetin önümüzdeki yakın dönemde gerçekleştirmesi beklenen hukukî düzenlemelerde yer alması gereken konulara dikkat çekilmiştir. Düzenlemeler yapılırken sürecin Alevilerin beklentilerini karşılamaya yönelik olarak yürütülmesinin ve öngörülen süreçlerin kamuoyu ile paylaşılmasının reformun kendisi kadar önemli olduğuna işaret edilmektedir.

2. Alevilerin Temel Sorun ve Talep Alanlarına İlişkin Reform Önerileri

2.1. Cemevlerinin ve Dedelerin Hukukî Statüsü

Şimdiye kadar yapılan çalışmalarda cemevlerine ve dedelere hukukî bir statü kazandırılması genel talep olarak ortaya çıkmış, bu konuda atılacak adımların Aleviler nezdinde kamusal tanınırlık açısından güven verici bir işaret olacağı⁸ dile getirilmiş ve bu husus Alevi Açılımı kapsamında 64. Hükümet tarafından atılacak ilk reform adımı olarak belirlenmiştir. Buna göre Hükümetçe üç ay içerisinde “*geleneksel irfan merkezleri ile cemevlerine hukukî statü tanınacak ve bu mekânların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde gerekli mevzuat düzenlemesi yapılacaktır*”⁹ denmiştir.

Cemevlerinin hukukî statüsü konusunda belirlenecek kamu politikasının Alevi kamuoyunu tatmin etmesi kadar uygulanabilir olması da önemlidir. Bu kapsamda yapılacak reformun cemevlerinin mevcut durumunun ortaya çıkardığı üç alandaki etkilerini dikkate alması önemlidir.

a. Hukukî statü

Alevilerin, cemevlerini “ibadethane”, “ibadet yeri” olarak gördüğü ve cemevlerinin bu şekilde tanınması gerektiği yönünde geniş bir uzlaşya sahip oldukları açıktır. Ne var ki bu konuda ifade edilen çok yönlü kaygılar mevcut şartlarda cemevlerini yasal olarak “ibadethane” olarak tanımayı zorlaştırmaktadır.

Öte yandan Alevilerin, cemevlerinin devlet tarafından “ibadethane” olarak tanımlanmasında ısrarları da yoktur. Bu husustaki genel tavır cemevlerine ilişkin tanımlamanın ancak Alevilerin kendisi tarafından yapılabileceği yönündedir. Bu kapsamda esas olarak talep edilen ve cemevleri özelinde vurgulanmak istenen Aleviliğin devlet tarafından dikkate alınmasıdır.¹⁰ Bu doğrultuda esas olan tanın-

⁸ Subaşı, *Necdet. Alevi Çalıştayları Nihai Raporu*, s. 161

⁹ 64. Hükümet 2016 Yılı Eylem Planı (İcraatlar ve Reformlar), 10 Aralık 2015.

¹⁰ Subaşı, *Necdet. Alevi Çalıştayları Nihai Raporu*, s. 165

manın; yani cemevlerinin varlığının, görünürlüğünün, rol ve misyonunun devlet tarafından onaylanmasıdır.

Bu kapsamda, cemevlerine ilişkin soruna ve bu yöndeki talebe kısa vadede, en çabuk ve kolay yanıt verecek yöntem, cemevinin kanun metinlerinde diğer ibadethaneler ile birlikte isminin zikredilmesidir.¹¹ Bu yöntem Alevilerce genel olarak bir itiraz gelmese de ve yapılacak düzenlemeler özelde doğrudan Alevileri ilgilendirse de cemevi isminin kanunda direkt geçirilmesinin ileride bu doğrultuda diğer topluluklarca ibadethane kabul edilen mekânlar için de benzer taleplerin doğurabileceği hususunu dikkate almak gerekir.¹²

Cemevlerinin hukukî statüsüne ilişkin önerilen bir diğer alternatif ise yasa metinlerinde “cemevi” ismi geçirilmeden, “topluluklarca ibadethane sayılan yerler, ibadethanelere sağlanan aynı imkânlardan faydalanır” şeklinde açık uçlu bir tarifdir. Ne var ki böyle bir düzenleme cemevlerinin sorunlarını halledebilir olsa da kamu politikaları açısından uygulanabilir görünmemektedir.

Cemevlerinin hukukî statüsü bakımından bugün en uygulanabilir görünen formül cemevlerine irfan, inanç ya da erkân merkezleri olarak hukukî statü kazandırılmasıdır. Yasa metinleri içinde irfan, inanç ya da erkân merkezi olarak sayılacak cemevleri bu merkezlere sağlanan imkânlardan faydalanır hâle getirilebilir.¹³ Böylelikle kısa vadede cemevlerine ilişkin temel talebe bir karşılık oluşturulmuş olmakla birlikte ileride buna yönelik idarî yapılanmanın da yolu açılmış olur. Ne var ki bu husus Alevilerce genel bir itirazla karşılanmaktadır.

Cemevleri konusunda gündeme gelen ve sorunun temel kaynağı olarak nitelenen Tekke ve Zaviyeler Kanunu'nun kaldırılması hususu ise genel olarak Aleviler tarafından reddedilmekte ve bu yasanın kaldırılmasına gerek olmadığına inanılmaktadır. Bu konudaki genel eğilim yasanın kaldırılarak geleneksel Alevi yapılarına dönmek değil, kentlerdeki mevcut yeni cemevi yapılanmasıyla yola devam etmektir. Dolayısıyla atılacak adımların bu kanunu aşarak atılması beklenmektedir. Ne var ki geleneksel Alevi yapılanmasına dönülmesi konusunda da bir eğilim mevcuttur ve ‘dede ocakları’ esas alınarak Aleviliğin kurumsal inanç yapısına dönülmesi de dile getirilmektedir. Bunun kurumsallaşma ve uygulama bakımından daha kolay bir süreç yaratacağı belirtilse de kent Aleviliğinde dede ocaklarının dağılmış olması ve böyle bir sosyal birimin kentlerde işlevsel olmaması, dede ocaklarına yönelik bir adım atılmasını zorlaştırmaktadır. Bu hususta

11 Çaha, Ömer. *Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak, Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.*

12 Kaluç, Şenol. *Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak.*

13 Bknz. *Alevi Bektaşilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri, Alevi Bektaşî Enstitüsü, Aralık 2014.*

akademik çalışmaların yapılarak Alevi inancının geleneksel yapılanmasını yeniden keşfetmek ve kurumsallaştırmak yönündeki adımlar ileride atılabilir.

Cemevlerinin hukukî statüsü, Alevi inanç önderleri olan dedelerin statüsünü de gündeme getirmektedir. Bu konu cemevlerinin statüsünden daha karmaşık olmakla birlikte üzerinde genel bir uzlaşma sağlanmış talep de mevcut değildir. Öncelikle dedelere yasal bir statü kazandırılması Tekke ve Zaviyeler Kanunu'na takılmaktadır. Bu kanunla yasaklanan dedeliğe hukukî bir statü kazandırılması kanunun değiştirilmesini, kaldırılmasını ya da aşılmasını gerekli kılmaktadır. Diğer yandan, dedelere hukukî bir statü kazandırılması hususunda belirgin bir görüş ayrılığı mevcuttur. Alevi sivil toplum örgütlerinin pek çoğundan bu konuda açık bir itiraz yükselirken,¹⁴ mevcut dedelik kurumuna herhangi bir müdahale istenmemektedir. Böyle bir durumun dedeliği devletle irtibatlandırmak anlamına geleceği ve bir "devlet dedeliği" yaratacağı ve bunun dedeliğin itibarını zedeleyeceği dile getirilmektedir. Öte yandan bu kapsamda dile getirilen bir diğer görüş ise dede ocaklarının yeniden kurumsallaşması yönünde atılacak adımlarda ocak dedelerinin hukukî bir statüye kavuşturulmasının önemine vurgu yapmaktadır.

Cemevlerinde inanç hizmeti veren rehberlerin sosyal güvenceye kavuşturulması yönünde bir itiraz yokken, mevcut koşullarda dedeliğin hukukî statüsünün süreç içinde belirginleşeceği anlaşılmaktadır. Bu nedenle, dede ocaklarının ve dedelerin statüsünün süreç içinde belirginleşmesine izin verilmesi gerekli gibi görünmektedir. Bu hususun cemevlerine ilişkin düzenlemenin yaratacağı sonuçların etkisiyle berraklaşacağı anlaşılmaktadır.

b. İdarî yapılanma

Cemevlerinin hukukî statüsünün etki edeceği öncelikli ve temel alan idarî yapılanmadır. Resmi rakamlara göre bugün Türkiye'de 940'a, resmi olmayan rakamlara göre ise 2000'e yakın cemevi vardır. Bu cemevleri, fiilî olarak 'dernekler'in çatısı altında faaliyet göstermektedirler. Cemevlerine tanınacak statü kapsamında öncelikle ortaya çıkacak sorun nerelerin cemevi sayılıp, tanınan statü kapsamında belirlenen imkânlardan faydalanacağıdır. Bununla birlikte bu cemevlerinde hizmet verenlerin sosyal güvenceye kavuşturulmasının hangi usulle yapılacağı da başka bir sorundur.

Genel olarak, varolan cemevi yapılanması üzerinden hareket edilmesi yönündeki eğilim, mevcut cemevlerinin tümünün kapsam içine alınmasını savunmaktadır. Bu bakış açısıyla yaklaşık 2000 olan cemevlerinin tamamının ibadet hanelere tanınan imkânlardan faydalanması ve personelinin sosyal güvenceye

¹⁴ Bknz. Alevi Çalıştayı Birinci Etap Alevi Örgütleri ve Temsilcileri Toplantısı Değerlendirme İstem ve Öneri Raporu, s.46 ve Aleviler Artık Burada Oturmuyor, Alevi Çalıştayları Nihai Raporu Üzerine Bir Değerlendirme, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, Ankara, 2011.

kavuşturulması beklenmektedir. Mevcut yapılanma üzerinden yapılacak düzenlemede yeni cemevlerinin kurulması ve personel istihdamının düzenlenmesi ayrıca gerekecektir.

Liberal Düşünce Topluluğu'nun 17 Ocak 2016 tarihinde İstanbul'da düzenlediği "Alevi Açılımda Çözüme Odaklanmak, Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası" müzakere toplantısında bu konuda öne çıkan görüş dede ocakları da göz önünde bulundurularak yapılacak çalışmalar sonrasında yeni cemevlerinin kuruluşu ve idaresinin bir usûle bağlanması yönünde olmuştur.

Cemevlerinin, tanınacak statü sonrasında özellikle idarî açıdan düzenleyici ve denetleyici bir mekanizmaya bağlanması gerektiği yönünde öne çıkan görüş, bu işlevi yerine getirecek üst kurul benzeri bir yapılanmaya gidilmesini önermekte, geniş kapsamlı oluşturulacak bu kuruldan aynı zamanda Alevilikle ilgili diğer işlere danışmanlık alınması gerektiği şeklindedir. Bu kurulun Alevi açılımı süresince muhatap sayılabileceği ve açılım süresince öngörülen adımlar üzerinde çalışmalar yaparak süreci kolaylaştırabileceği üzerinde durulmaktadır.

Diğer yandan bu üst kurulun zaman içinde kurumsallaşması ve profesyonelleşmesi neticesinde genel bir talep olarak Aleviliğe ilişkin işlerin Diyanet İşleri Başkanlığı çatısı altında yürütülmemesini isteyen Alevilerin bu talebine karşılık oluşturacak ve dinî hizmetleri yürütecek bir kurumun gelişmesinin yolu da açılmış olacaktır.

c. Malî kaynak

Cemevlerinin elektrik, su, yakıt vs. gibi giderlerinin karşılanması ve ayrıca personeline ücret verilmesi yönünde dikkate değer bir talep mevcuttur. Aleviler tarafından, cemevleri konusunda en sık dile getirilen ve karşılanması beklenen talep budur. Bu husus kamu politikaları açısından en kolay düzenlenebilecek ve düzenlenmesi halinde açılım sürecine büyük ölçüde güven kazandıracak somut adımdır. Bu konuda Alevi Çalıştayları Nihâî Raporu'nda yer alan "Birer inanç ve erkân merkezi olarak değerlendirilen cemevleri de kanunlarda ibadethanelere tanınan bütün imkânlardan yararlanır" ya da "Cemevleri de kanunlarda ibadethanelere tanınan bütün imkânlardan yararlanır"¹⁵ şeklindeki alternatif öneriler, düzenleme ve uygulama açısından etkili sayılabilir. Bu kapsamda Alevilerin "inanç vergisi" adı altında öne sürdükleri itirazların çoğu da esasında giderilmiş olacak ve bu hususta ek bir düzenlemeye gerek kalmayabilecektir.

Cemevinde hizmet veren ve rehberlik yapan personele maaş bağlanması konusu üzerinde Alevilerce genel anlamda bir uzlaşa sağlanmıştır. Bu husus mevcut

personel ile ileride yeni cemevleri kurulduğunda alınacak personelin özlük işlerini gündeme getirmektedir. Bu konunun standart, hakkaniyetli ve yeni sorun alanları açmayacak şekilde bir usule bağlanması önemlidir. Bu kapsamda yukarıda belirtilen, cemevleri dahil Aleviliğe ilişkin diğer tüm işlerle de ilgilenecek üst kurul, koordinasyon birimi ve danışma kurulu gibi çalışacak bir yapılanmanın en etkili çalışma yolu olacağı öngörülmektedir.

2.2. Eğitim Sisteminde Alevilik

Alevilerin eğitim sistemine ilişkin sorunlarının temeli Anayasanın 24. Maddesi'nin öngördüğü zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersinin uygulama ve içeriği, bununla birlikte Alevilerin inançlarını yeni nesillere aktarılabilmesinin sivil araçlarına sahip olmamalarına dayanmaktadır. Bu kapsamda Alevilerin cemevlerinin statüsünden sonra en önemli sorun alanı olarak gördükleri eğitim sisteminde Aleviliğin durumuna ilişkin olarak politika üreticilerin aşağıdaki hususları göz önünde bulundurması önemli görünmektedir.

a. Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi (DKAB) Dersi

DKAB dersine ilişkin genel sorunun ve itirazın dersin kendisinden ziyade içeriği ve uygulamasına ilişkin olduğu genel olarak dile getirilmektedir. DKAB dersi için daha önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları doğrultusunda idarece çeşitli düzenlemeler yapılmış ancak bu düzenlemeler hem AİHM kararları çerçevesinde yetersiz kalmış hem de Alevi kamuoyunca tatmin edici bulunmamıştır.

Bu ders özelinde öncelikli itiraz alanı, muafiyet durumuna ilişkin olarak yaşanan sorunlardan kaynaklanmaktadır. DKAB derslerinden muaf olmanın şartlarının bu dersten muaf olmak isteyen öğrencileri zor durumda bıraktığı yönünde şikâyetler dile getirilmektedir.¹⁶ Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bir genelgeyle düzenlenen muafiyetlik durumunun yeniden gözden geçirilmesi önemli bir husustur.

DKAB derslerinin kaldırılması mevcut şartlarda mümkün görünmemekte, kaldırılması yönündeki talepler hem genel olarak toplumda hem de Aleviler arasında nispeten daha azınlıkta bir grup tarafından ifade edilmektedir. Aleviler arasında çoğunlukla bu dersin kaldırılmasından ziyade içeriğinin gözden geçirilerek yeniden düzenlenmesi talebi mev-

¹⁶ Demir, Fatma B. İpek, Zehra. *Alevilere Yönelik Ayrımcılık, Bir Saha Çalışması*, Mazlumder İstanbul Şubesi, İstanbul, 2015, s. 34-35.

cuttur.¹⁷ Bu konuda AİHM, 2006'dan sonra açılan davalar için dersin içeriğinin değiştirilmesi yönünde üç defa karar vermiş, ancak 2014'te sonuçlanan Mansur Yalçın davasında yapılan düzenlemelerin yetersiz olduğuna hükmederek öğrencilerin bu dersten muaf tutulmasını öngören bir karar vermiştir. Mevcut şartlar ve bu karar göz önünde bulundurularak DKAB'ın yoğun şekilde ortak konuları olan iki müfredat haline getirilmesi ve “zorunlu ders, seçmeli müfredat” şeklinde okutulması uygun olacaktır. Bu uygulama, kısa dönemli ve geniş katılımlı bir çalışma ile DKAB dersinin içeriğinin tatmin edici bir düzeye gelmesini sağlayabilir. Özellikle, ders içeriğinde Alevilik bölümünün Alevi inanç önderleri ve Alevilikle ilgili çalışmalar yapan uzmanların katılımıyla hazırlanması bu konudaki kaygıları ve sorunun esasını ortadan kaldırabilecek niteliktedir. DKAB dersinin içeriği için bir müfredat havuzunun oluşturulması ve ders içeriğinin bu doğrultuda daha fazla alternatiflere kavuşturulması da gündeme alınabilecek önerilerden biridir.¹⁸

Liberal Düşünce Topluluğu'nun 17 Ocak 2016 tarihli müzakere toplantısında, zorunlu olan DKAB dersleri için ideal formülün ders içeriğinin din sosyolojisi ve dinler tarihi şeklinde düzenlenmesi, din eğitimi şeklinde tasarlanacak seçmeli derslerle de (müfredat havuzu)¹⁹ ailelerin, çocuklarının dinî eğitimine ilişkin taleplerinin karşılanabileceği, bu seçmeli derslerden birinin de Alevilik olabileceği²⁰ görüşü öne çıkmış ve alternatif bir yol olarak dile getirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı 2012 yılında çıkardığı seçmeli dersler listesinde Alevilik dersine yer vermiş ancak eğitmeni olmadığı gerekçesi ile okul idareleri bu dersin seçimine izin vermemiştir. Alevi ailelerin çoğunlukta yaşadığı yerlerde bu dersi verecek üniversite mezunu inanç rehberleri bulunmaktadır ve onlar bu dersi verebilir. Ayrıca Şubat ayı içinde okullarda 2016-2017 Öğretim Yılı için seçmeli ders temayülleri yapılmakta ancak listelerde Alevilikle ilgili dersler yer almamaktadır. Bir süre önce başlatılan, ancak uygulanmayan bu seçmeli Alevilik dersinin ivedilikle aktif hale getirilerek bir alternatif olarak velilere sunulması, bu kapsamda atılabilecek somut adımlardan biridir. Bu dersin Alevilik konusunda yeterli bilgi ve tecrübeye sahip, üniversite mezunu kişiler tarafından verilmesi, konunun önemli bir ayrıntısı olarak dikkate alınmalıdır.²¹

17 Dedekarginoğlu, Hüseyin. *Alevi Açılımlında Çözümü Odaklanmak*.

18 Başdemir, Hasan Y. *Alevi Açılımlında Çözümü Odaklanmak*.

19 Başdemir, Hasan Y. *Alevi Açılımlında Çözümü Odaklanmak*.

20 Yayla, Atilla. *Alevi Açılımlında Çözümü Odaklanmak*.

21 Başdemir, Hasan Y. *Demokratikleşme ve Alevi Talepleri Açısından Din Dersleri ve Özel Eğitim, Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu*, Liberal Düşünce, Yıl 19, Sayı 73-74, Bahar-Yaz 2014, s. 29.

b. Alevilik Eğitimi (İsteğe bağlı din eğitimi)

DKAB dersine ilişkin sorunun yanında Alevilerin eğitime ilişkin yaşadıklarının en önemli sorunlardan bir diğeri de Alevilerin, Alevilik inanç ve geleneğini gelecek nesillere aktarabilecekleri araçlardan yoksun olmalarıdır. Bu durum özelde, Alevilerin kendi inanç kurumlarını geliştirme imkânlarından mahrum kalmış olmalarından kaynaklanmakta ve aslında cemevlerinin kurumsal bir niteliğe kavuşturulmasıyla birlikte zamanla fiilî olarak aşılabilir gözükmektedir.²² Ne var ki politika üreticilerin bu durumu kolaylaştıracak adımlar atması hem Alevi topluluğunun güvenini kazanmada hem de açılım sürecini etkili kılmada önemlidir. Bu yönde yapılacak açılımın konuya ilişkin atılabilecek en kolay adımları içermesi de önemli bir avantajdır.

DKAB dersine ilişkin yapılacak düzenlemede Aleviliğin seçmeli bir ders olarak aktif hale getirilmesi ve bu dersi, talep eden öğrencilerin alması; bu dersi Alevilik konusunda yetkin kişilerin vermesi ilk etapta talebe yanıt oluşturacak bir adım olabilir. Cemevlerinin kurumsallaşması ve bir yapıya kavuşturulmasıyla birlikte ileride MEB'in denetiminde cemevlerine, Kur'an kursu benzeri bir uygulamayı hayata getirebilecekleri bir yetki sağlanarak Alevi inanç ve geleneğine ilişkin eğitimin verilmesinin yolu açılabilir.²³

Hacı Bektaş Veli Anadolu Lisesi örneğinde olduğu gibi, imam hatip liselerine benzer dedelik-zâkirlik okullarının açılması yönünde adımların atılması da Alevilerin bu yöndeki genel taleplerine yanıt verebilir adımlardan biri olarak değerlendirilmektedir.²⁴

Tehvid-i Tedrisat Kanunu'nun kaldırılması yönünde Alevilerin, tıpkı Tekke ve Zaviyeler Kanunu'nda olduğu gibi genel bir çekinceleri mevcuttur. Esasında müfredatın çoğulcullaştırılması önündeki en büyük engel olan bu kanunun, Aleviler de dâhil Türkiye'deki diğer tüm dinî cemaatlerin kendi eğitim kurumlarına müsaade etmemektedir. Aleviler her ne kadar kendi özel eğitim kurumlarını kurabilecekleri bir yapılanma talep etseler de Tehvid-i Tedrisat Kanuna ilişkin çekinceleri ile bu husustaki talepleri çelişmektedir. Bu durumun ötesinde, genel bir ilke ve talep olarak inanç gruplarının okullaşmasına izin veren bir özel okul sisteminin oluşturulması, Alevilerin bu yöndeki talebine uzun vadede karşılık verebilecek önemli bir faktördür. Buna rağmen kısa vadede Alevilerin sorunlarının çözümü için Alevi toplumunun hassasiyetleri göz önüne alınarak bu Kanunlar ile ilgili konuların bu açılım sürecine dâhil edilmemesi elzem görünmektedir.

22 Başdemir, Hasan Y. *Alevi Açılımında Çözüm Odaklanmak*.

23 Bermek, Doğan. *Alevi Açılımında Çözüm Odaklanmak*.

24 Bermek, Doğan. *Alevi Açılımında Çözüm Odaklanmak*.

c. Alevilikle İlgili Akademik Çalışmalar

Alevilikle ilgili akademik çalışmaların eksik olduğu ve bu bağlamda entellektüel birikimin az olduğu Alevi kişi ve gruplar tarafından da kabul edilmektedir.²⁵ Bu durum özellikle Aleviliğin inanç kaynaklarının araştırılması ve bu inanca ilişkin derinlemesine çalışmaların yapılmasını zorlaştırmakta, dolayısıyla bir birikimin oluşmasının da önüne geçmektedir. Bu doğrultuda Alevilerin, Alevilikle ilgili akademik çalışmalar yürütecek bir araştırma enstitüsünün kurulması yönündeki taleplerini dikkate almak önemlidir. Bu talep gerek hakkaniyet ilkesi gereği gerekse de uygulanabilirliği kolay olması nedeniyle en hızlı karşılık verilebilecek hususlardandır. Diğer yandan Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)'ün üniversiteler bünyesinde kurulmak istenen kürsüler ya da araştırma merkezlerine izin verme hususunda sınırlayıcı, tanımlayıcı değil kapsayıcı yaklaşımı tercih etmesi ve bu konudaki hassasiyeti önemsemesi gerekmektedir.

2.3. Eşit Yurttaşlığa İlişkin Talepler

Aleviler, gerek kamusal gerekse toplumsal olarak ayrımcılığa maruz kaldıklarına ilişkin güçlü bir algıya sahiptirler.²⁶ Alevilerin sorun ve taleplerine ilişkin yapılan hemen hemen bütün çalışmalar bu hususu dile getirmektedir. Bu durumun haklılık payı olduğu kadar tekil örneklerin bazen tek yanlı bazen yanlış algıdan kaynaklanan yönleri de söz konusudur. Nihayetinde bu algının toplumsal yönünün kırılması adına kamu otoritesinin atabileceği teşvik edici, sorgulayıcı ve düzeltici adımlar mevcuttur. Bu konunun acil olarak halledilmesi gereken yönü kamu otoriteleri tarafından uygulandığı iddia edilen Alevi bireylere yönelik ayrımcılık algısıdır. Böyle bir durumun varlığına ilişkin mevzuata dayanan kanıtlar mevcut olmasa da Aleviler nezdinde uygulamaya ilişkin bu kanaatin kırılması önemlidir.

Bu kapsamda yaşanan ve Alevileri ayrımcılığa uğradıklarını ve dışlandıklarını hissettiren en önemli sorun kamu görevlerine alımda eşit muamele görme meselesidir. Bu durumun insan hakları ve eşit yurttaşlık gereği ahlâkî, toplumsal ve siyasal etkilerinin tahmin edilenden daha büyük olduğu, dolayısıyla bu husustaki şikâyetlerin özellikle dikkate alınması ve talepler konusunda daha hassas davranılması gerektiğine ilişkin genel bir kabul mevcuttur. Öte yandan, kamudaki süreçlere ilişkin bu algının kırılması diğer alanlardaki önyargı ve olumsuz algıların yumuşamasının da yolunu açacaktır. Bu kapsamda kamu personeli seçme sürecinde özellikle mülâkat yöntemine ilişkin olarak liyakat ilkesini daha fazla koruyan ve ayrımcılık şüphelerini asgariye indirecek alternatif

²⁵ Alevilik Söyleşileri 4, Doğan Bermek, UKAM Yayınları, Temmuz 2015, s. 18.

²⁶ Türkiye'nin Dini Ayrımcılık Raporu, Mazlumder, İstanbul, 2010; Demir, Fatma B., İpek, Zehra. Alevilere Yönelik Ayrımcılık.

yöntemlerin üretilmesi ve bu husustaki algının dönüştürülmesi için adımların atılması gerektiği açıktır.

Alevi kamuoyunda üst düzey kamu görevlerinde Alevilere yer verilmediği ve bunun kamudaki ayrımcılığın en açık kanıtı olduğu yönünde bir iddia söz konusudur. Kamu görevlerine atanmada liyakat ilkelerine azamî düzeyde riayet edilmesi esasıyla kamu otoritesinin Alevi kamuoyunun bu şikâyetini de dikkate alarak çeşitli adımlar atması önemli görünmektedir.

2.4. Çeşitli Hassasiyetler ve Talepler

Türkiye’de yaşayan herkes için hassasiyeti olan ve Alevilerin özellikle üzerinde durdukları Madımak Olayı ve bu olayla sembolleşen Madımak Oteli’nin müze haline dönüştürülmesi meselesi büyük ölçüde halledilmiştir. Alevilerin buna benzer ve basit ve hızlı düzenlemelerle telafi edilebilecek, üzerinde ağırlıkla durulan bazı başka hassasiyetleri ve onlara ilişkin başka talepleri mevcuttur.

Bunlardan bir diğeri 10 Muharrem’in resmî tatil ilan edilmesidir. Aleviler tarafından kutsal sayılan bu günün tatil edilmesi genel bir talep olup, bu yönde politika yapıcılar tarafından atılacak adım Alevilerin önemli bir hassasiyetine karşılık oluşturacaktır.

TRT’nin Alevi inanç ve kültürünü tanıtan daha fazla yayın yapması ve böylelikle Alevilere ilişkin olumsuz toplumsal yargıların kırılmasına katkıda bulunması başka bir hassasiyet alanıdır.

İstanbul Boğazı’na yapılacak üçüncü köprü’nün ismi Aleviler tarafından toplumsal hafızlarında oluşan imaj dolayısıyla tepkiyle karşılanmıştır. Köprü’nün isminin yeniden gözden geçirilmesi ve hatta bu yönde bir değişikliğe gidilmesi önemli bir jeste dönüşecektir.

Hacı Bektaş Dergâhı, Alevi toplumu için özel bir konumdadır. Buranın müze olması, Alevilerin bu mekânı kullanmasında kısıtlayıcı bir unsur durumundadır. Ne var ki Tekke ve Zaviyeler Kanunu kapsamında buraya farklı bir statü kazandırılması da mümkün görünmemektedir. Alevilerin ibadetlerini daha rahat yerine getirilebilmeleri adına, cemevlerine hukukî statü kazandırılmasının ardından, bu dergâhın “cemevi” statüsüne alınarak daha kullanılabilir hale getirilmesi kolaylaştırıcı bir yol olarak değerlendirilebilir. Bununla beraber, diğer tarihî Alevi dergâhlarının tespitini yapmak üzere çalışmaların yürütülmesi ve bu yapıların restore edilmelerinin sağlanması da ayrıca talep edilen başka bir konudur.

Sonuç

Alevilerin bugün yaşadıkları toplumsal ve siyasal sorunlar oldukça uzun bir tarihsel arka plana sahiptir. Bu sorunlar günümüze kadar, her geçen gün biraz daha karmaşıklaşarak ulaşmış ve hâlihazırda çözüm beklemektedir.

Temel hak ve özgürlükleri bağlamında önemli mağduriyetler yaşayan Alevilerin sorunlarının çözümüne ve kaygılarının telafisine ilişkin taleplerini dikkate almak ve bu yönde adımlar atmak her şeyden önce hakkaniyetli ve adil olmanın gereğidir. Bununla birlikte, bu ülkenin eşit paydaşı ve yurttaşları olarak Alevilerin taleplerine karşılık vermek Türkiye'nin demokratik bir hukuk devleti olma yolundaki en önemli sınavlarından biridir.

Alevilerin dile getirdiği bazı sorunlara bugünden yarına siyasî veya toplumsal bir çözüm üretilemeyeceğini, hatta bazı sorunlara doğrudan siyasî çözümlerin üretilemeyeceğini, meselelere rasyonel yaklaşmak bakımından kaydetmek gerekmektedir. Alevilerin taleplerine dair reform ve açılımlar öncelikle bir yüzleşme, karşılaşma sürecine dayanmaktadır. Alevi örgütlerin kendi aralarındaki diyalogların da ilk kez yakın dönemde başladığı göz önüne alınırsa toplumun farklı kesimlerinin birbirlerini keşfettiği ve dolayısıyla ilgili sivil toplumun ve kurumlarının kendini yeniden inşa ettikleri bir süreç olduğu akılda tutulmalıdır. Eşit yurttaş ve Türkiye toplumunun parçası olan Alevilerin yeniden inşa ettiği bu kurumlar çeşitli biçimde kendini gösterecek, böylece çoğulcu demokratik kanallara nüfuz edebilecektir. Bu bakımdan toplumsal bilgi ve tecrübenin nispeten yeni olduğu not edilirse, sorunların telafi edilmesinde atılan siyasî adımlar da hatalardan azade olmayacaktır. Süreç içinde birçok hatanın olması muhtemeldir, ayrıca bazı iyi niyetli adımların beklenmedik olumsuz sonuçlar ortaya çıkarması mümkündür. Bunlara özellikle kamu otoritesinin hazırlıklı olması, zor zamanları sükûnetle ve makuliyetle karşılayabilmesi önemlidir. Bu zamanlarda iyi niyet ve kararlılık ile diyalogu sürdürerek kurumsallaştırmak en büyük başarı olacaktır.

Alevi Açılımlarında
Çözüme Odaklanmak

KAYNAKLAR

64. Hükümet Programı, 25 Kasım 2015.
64. Hükümet 2016 Yılı Eylem Planı (İcraatlar ve Reformlar), 10 Aralık 2015.
- Aleviler Artık Burada Oturmuyor, Alevi Çalıştayları Nihai Raporu Üzerine Bir Değerlendirme, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, Ankara, 2011.
- Alevi Bektaşilerin Sorunları ve Çözüm Önerileri, Alevi Bektaşî Enstitüsü, Aralık 2014.
- Alevi Çalıştayı Birinci Etap Alevi Örgütleri ve Temsilcileri Toplantısı Değerlendirme İstem ve Öneri Raporu, Alevi Kültür Dernekleri Genel Merkezi, Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı Genel Merkezi, Ankara, Haziran 2009.
- Alevilik Söyleşileri 4, Doğan Bermek, UKAM Yayınları, Temmuz 2015.
- Alevilik Söyleşileri 5, Talha Köse, UKAM Yayınları, Ağustos 2015.
- Alevilik Söyleşileri 9, Necdet Subaşı, UKAM Yayınları, Ekim 2015.
- Bermek, Doğan. Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak. Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.
- Başdemir, Hasan Y. Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak. Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.
- Başdemir, Hasan Y. Demokratikleşme ve Alevi Talepleri Açısından Din Dersleri ve Özel Eğitim, Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu, Liberal Düşünce, Yıl 19, Sayı 73-74, Bahar-Yaz 2014.
- Başdemir, Hasan Y. Din Dersleri ve Aleviliğin Aktarılması, Liberal Düşünce, Sayı: 63, Yaz 2011.
- Çaha, Ömer. Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak, Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.
- Dedekargınoğlu, Hüseyin. Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak, Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.
- Demir, Fatma B., İpek, Zehra. Alevilere Yönelik Ayrımcılık, Bir Saha Çalışması, Mazlumder İstanbul Şubesi, İstanbul, 2015.
- Huzur ve İstikrarla Türkiye'nin Yol Haritası, AK Parti 1 Kasım 2015 Genel Seçimleri Seçim Beyannamesi.
- Kaluç, Şenol. Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak, Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.
- Kaluç, Şenol. "Alevi Çalıştayları Nihai Raporu Üzerine Bir Değerlendirme", Liberal Düşünce Dergisi, Sayı: 63, Yaz 2011.
- Mahçupyan, Etyen. Alevi Çözümü, Akşam, 5 Mayıs 2015.
- Özipek, Bekir Berat. Temel Sorun ve Talep Alanları, Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu, Liberal Düşünce, Yıl 19, Sayı 73-74, Bahar-Yaz 2014.
- Özipek, Bekir B. "Alevi Sorunu: İmkânlar ve Engeller", Liberal Düşünce, Sayı: 63, Yaz 2011.
- Subaşı, Necdet. Alevi Çalıştayları Nihai Raporu, T.C. Devlet Bakanlığı, Ankara 2010.
- Tuğsuz, Nigar. Alevi Açılımı'nın Neresindeyiz?, SETA Perspektif, Sayı: 81, Kasım 2014.
- Türkiye'nin Demokratikleşmesi ve Alevi Talepleri Tespit ve Öneri Raporu, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, 2014.
- Türkiye'nin Dini Ayrımcılık Raporu, Mazlumder, İstanbul, 2010.
- Türkiye'de İnanç Özgürlüğü Hakkını İzleme Raporu, Temmuz 2013 - Haziran 2014, Norveç Helsinki Komitesi İnanç Özgürlüğü Girişimi
- Türkiye'de İnanç Özgürlüğü Hakkını İzleme Raporu, Ocak - Haziran 2013, Norveç Helsinki Komitesi İnanç Özgürlüğü Girişimi
- Yayla, Atilla. Alevi Açılımında Çözüme Odaklanmak, Reform Adımlarına İlişkin Öneriler ve Yol Haritası Müzakere Toplantısı, Liberal Düşünce Topluluğu – Haliç Üniversitesi, 17 Ocak 2016.

Reform Adımlarına
İlişkin Öneriler ve
Yol Haritası

Liberal Düşünce Topluluğu

Alevi Açılımı Kronolojisi

Nisan 2003	Alevi - Bektaşî Kuruluşları Birliği'nin kapatılması istemine ilişkin davaya bakan Ankara 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin istediği görüşe Kültür Bakanlığı «Derneğin adına bakılarak din, mezhep farkı yaratmak istediği söylenemez» şeklinde görüş bildirdi ve birliğin kapatılmamasına karar verildi.
Haziran 2003	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin 500 milyar liralık harcamayla inşa ettirdiği Yunus Emre Cemevi ve Kültür Merkezi törenle açıldı.
Ağustos 2004	Doğunun en büyük cemevi olan ve 1328 metrekare alan üzerine kurulan Hacı Bektaş Veli Kültür Merkezi Erzincan'da törenle açıldı.
Kasım 2005	Avrupa Birliği'ne uyum yasaları çerçevesinde Aleviliğin "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi" dersi kapsamına alınmasına karar veren Milli Eğitim Bakanlığı, bu yıl ilk kez ortaöğretim müfredatına, detaylı olarak Hz. Ali ve Hacı Bektaş Veli'nin yaşam öykülerini ekledi.
Haziran 2006	Sivas'ta ilk cemevi çok sayıda Alevi ve Sünni vatandaşın katıldığı törenle açıldı.
Kasım 2006	İstanbul 5. İdare Mahkemesi, yalnızca gayrimüslimlerin muaf tutulduğu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden, bir Alevi çocuğun da muaf tutulabileceğine karar verdi.
Kasım 2007	AK Parti İstanbul Milletvekili Reha Çamuroğlu, Başbakan R. Tayyip Erdoğan'ın Alevi açılımından sorumlu başdanışmanı olarak atandı.
Ocak 2008	Başbakan R. Tayyip Erdoğan AK Parti İstanbul Milletvekili Reha Çamuroğlu'nun organize ettiği Muharrem İftarına katıldı.
Mart 2008	Danıştay 8. Dairesi içtihat değişikliğine giderek, Alevi öğrencilerin zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinden muaf tutulabileceklerine hükmetti.
Aralık 2008	Hükümetin Alevi açılımı kapsamında Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Cem Vakfı Başkanı Prof. İzzettin Doğan ve Alevi İslam Din Hizmetleri Başkanı Ali Rıza Uğurlu'yla bir araya geldi.
Ocak 2009	TRT Ana Haber Bülteni Karacaahmet Cemevi'nden yapıldı. "Aşure günü" için Diyanet İşleri Başkanlığı, ilk kez başta Hz. Hüseyin olmak üzere Kerbela şehitlerini andığı bir "Aşure mesajı" yayımladı. Başbakan R. Tayyip Erdoğan AK Parti İstanbul Milletvekili Reha Çamuroğlu'nun düzenlediği "Muharrem Ayı İftarına" katıldı.

Alevi Açılımında
Çözümü Odaklanmak

Haziran 2009	Dr. Necdet Subaşı'nın koordine ettiği Alevi Çalıştaylarının birincisi Tunceli'de yapıldı.
Ekim 2009	Genel Kurmay Başkanlığı cemevlerinde şehit cenazesi düzenlenmesine izin verdi.
Ocak 2010	Dr. Necdet Subaşı'nın koordine ettiği Alevi Çalıştaylarının yedincisi ve soununcusu yapıldı.
Kasım 2010	Milli Eğitim Bakanlığı'na yeniden yazılan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi müfredatına Arap Alevileri de girdi. Madımak Otel kamulaştırıldı.
Mart 2011	Dr. Necdet Subaşı'nın koordine ettiği Alevi Çalıştaylarının nihai raporu Devlet Bakanı Faruk Çelik tarafından açıklandı.
Nisan 2011	Muş Alparslan Üniversitesinde 2010-2011 eğitim-öğretim yılında seçmeli "Alevilik" dersi verilmeye başlandı.
Eylül 2011	2011-2012 eğitim-öğretim yılından itibaren ilköğretim 4. sınıftan lise son sınıfa kadar Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitaplarına Alevilik kondu.
Kasım 2011	Başbakan R. Tayyip Erdoğan 1938 Dersim Olayları dolayısıyla devlet adına özür diledi.
Aralık 2011	Diyanet İşleri Başkanlığı "Aşure Günü ve Kerbela şehitlerini anma programı" düzenlendi.
Kasım 2012	TBMM Lokantası'nda verilen ilk Alevi iftarına Ak Parti ve CHP'li vekillerle birlikte TBMM çalışanları da katıldı. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün davetiyle Çankaya Köşkü'nde ilk defa Muharrem İftarı verildi.
Haziran 2013	Başbakan Erdoğan'ın talimatıyla Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın başkanlığında oluşturulan bir heyet Alevi açılımıyla ilgili çalışmalara başladı.
Eylül 2013	Başbakan R. Tayyip Erdoğan Nevşehir Üniversitesi'nin isminin Hacı Bektaş Veli Üniversitesi olarak değiştirileceğini açıkladı.
Kasım 2013	Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün davetiyle Çankaya Köşkü'nde Muharrem İftarı verildi.
Temmuz 2014	Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı'nda 188 yıl sonra ilk kez cem yapıldı.

Reform Adımlarına
İlişkin Öneriler ve
Yol Haritası

Liberal Düşünce Topluluğu

Kasım 2014	<p>Cumhurbaşkanı R. Tayyip Erdoğan, yeni yapılan Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde Muharrem İftarı vererek ilk olarak Alevileri ağırladı.</p> <p>Bakanlar Kurulu kararıyla Hacı Bektaş Veli Kültür Derneği'ne kamu yararına çalışan dernek statüsü verildi.</p> <p>Başbakan Ahmet Davutoğlu 4. Uluslararası Hacıbektaş Aşure gününe katıldı.</p> <p>Başbakan Ahmet Davutoğlu Tunceli'de Cemevini ziyaret etti.</p>
Aralık 2014	<p>Başbakan Ahmet Davutoğlu, Alevi kanaat önderleri ile bir araya geldi.</p>
Şubat 2015	<p>İnönü Üniversitesi bünyesinde Alevilik-Bektaşılık Uygulama ve Araştırma Merkezi kuruldu.</p>
Mart 2015	<p>Milli Eğitim Bakanı Nabi Avcı, Dosteli Yardım Eğitim ve Kültür Vakfı ile Küçükçekmece Atakent Mahallesi'nde ortaklaşa inşa edilecek Özel Statülü Hacı Bektaş Veli Anadolu Lisesi'nin temel atma törenine katıldı.</p>
Ağustos 2015	<p>Başbakan Ahmet Davutoğlu, Alevi dedeleriyle bir araya geldi.</p>
Ekim 2015	<p>AK Parti seçim beyannamesinde Alevilerin sorun ve taleplerine ilişkin adımlar atacağı vaadinde bulundu.</p>
Kasım 2015	<p>64. Hükümet Programı'nda Cemevleri, eğitim sisteminde Alevilik ve Alevilik araştırmaları ile ilgili adımlar atılacağı belirtildi.</p>
Aralık 2015	<p>64. Hükümet 2016 Yılı Eylem Planı'nda 3 ay içerisinde Cemevlerine hukuki statü kazandırılacağı ilan edildi.</p> <p>Pir Sultan Abdal Kültür Merkezi ve Cemevi'nde, Siirt'te şehit düşen erin cenazesi için ilk defa resmi bir askeri tören düzenlendi.</p>
Ocak 2016	<p>Başbakan Ahmet Davutoğlu, Çankaya Köşkü'nde Alevi temsilcileri ile görüştü.</p> <p>Adalet Bakanlığı bünyesinde Alevi açılımına ilişkin bir çalışma grubu oluşturuldu.</p>
Şubat 2016	<p>Başbakan Ahmet Davutoğlu, Erzincan'da Hacı Bektaş-ı Veli Anadolu Kültür Vakfı Cemevini ziyaret etti.</p>

Reform Adımlarına
İlişkin Öneriler ve
Yol Haritası

Liberal Düşünce Topluluğu

Alevi Açılımında
Çözüme Odaklanmak

www.liberal.org.tr